

Reforma ne Pyje dhe Kullota duhet te Vazhdoje ?

Nga Rexhep Ndreu,

Koordinator i Federates se Pyjeve e Kullotave Komunale Diber

K/Ministrave ka marre vendim per transferimin e mbi 700 mije hektare Pyje e Kullota ne pronesi te Komunave dhe akoma menaxhimin e tyre e ben Ministria e Mjedisit.

- ❖ Mungojne institucionet ligjore per keshillimin dhe monitorimin e pronareve te rinje te Pyjeve
- ❖ Mungojne strukturat e sherbimit dhe strukturat e menaxhimit per pronat
- ❖ Mungojne strukturat per kontrollin e zbatimit te ligjshmerise dhe vete ligjet qe duhen ndryshuar kur kane ndryshuar pronaret dhe menaxheret

Qeveria Shqiptare mori vendimin per te mbeshtetur pyjet tona bazuar dhe nga nje buxhet te dhene prej 19.4 mil USD per nje projekt zhvillimi per pyjet komunal per 5 vjet .Ky projekt synon menaxhimin e burimeve Natyrore bazuar ne komunitetet ne 218 Komuna.Qeveria dhe vecanerisht K/Ministri i Shqiperise arriti te shpejtoj procesin deri ne transferimin e Pyjeve dhe kullotave ne pronesi te NjQV. Ky eshte nje veprim qe duhet pershendetur dhe per kete Federatat e Pyjeve Komunal ka mbi 5 vjet qe llobojne ne kuadrin e avokatesise per pronaret e Pyjeve tradicional ne Shqiperi.

Por a eshte e mjaftueshme reforma, a duhet vazhduar apo lene ne rruge e diskretituar ?

Per kete Federatat u mblodhen dhe diskutuan ne Tirane e Tropoje me misionin e Bankes dhe me Ministrin e Mjedisit dhe paraqiten tek te gjitha nivelet kerkesat e tyre per te ndryshuar me urgjence aktet ligjore dhe n/ligjore, strukturat menaxhuese dhe strukturat e tjera per te gjitha pronat kur kane ndryshuar pronaret.

Propozimet jane te qarta:

1. **Te filloje menjehere permiresimi i ligjit per burimet natyrore (pyje ,kullota gjueti,bime medicinale sepse nuk reflekton realisht ne realitetet e reformave te bera nga Qeveria ne Shqiperi**
2. **Rregullimi i skemes se punes instucionale dhe ligjore qe del nga boshlleqet e dukeshme dhe paqartesira e deri sotme.**
3. **Riorganizimi i sherbimit Pyjore si rezultat i transferimit tokes ne NjQVendore**
4. **Krijimi i strukturave te sherbimit keshillimor per pyjet e kullotat komunale ne nivel Qarku ne vartesi te drejtorise se politikave pyjore.**
5. **Organizimi i strukturave me funksione kontrolluese dhe monitoruese tek pyjet komunal e pyjet private per te siguruar vazhdimesine e funksionimit te planeve dhe menaxhimin e pyjeve dhe kullotave dhe burimeve te tjera te transferuara**
6. **Krijimin e sherbimeve teknike e keshilluese per Shoqatat Komunal dhe fermeret qe merren me menaxhimin e Burimeve Natyrore.**
7. **Ndarje e sherbimeve te menaxhimit per te gjitha pronat dhe kontrolli i zbatimit te ligjit nga struktura te vecanta te pamvarura .**
8. **Permiresimi gradual i strategjise se Zhvillimit te Burimeve Natyrore**

Ne kushtet e krijuara jemi para nje suate kur Ministria duhet te vazhdoje te konsultohet ne te gjitha nivelet me te gjitha pronaret e rinje e te vjeter per te vazhduar me shpejtesi ndryshimet. Ne jemi te gatshem dhe do te mbeshtesim kete proces duke kontribuar ne vazhdimesi per nje bashkepunim me te mire dhe per ndryshimet qe duam te gjithe .

Ne shpresojme se politika ka arritur nje matura qe te stimuloje me deshire organizimin dhe institucionalizimin e Shoqatave te Perdorueseve te Pyjeve dhe (Oponencen e saj).Tanime dhe ne kete sektor nuk mungon rivaliteti konstruktiv, niveli i debatit, institucionet reale dhe ka permiresime ne treguesit e transparences dhe te demokracise.

Demokracia edhe institucionet e pavarura ndertohen me nje shoqeri qe duhet institucionalizuar

Mendojme se na duhen ligje qe perqendrohen ne ceshtjet kryesore te Fondit Pyjor, funksionet kryesore, problemet e pronesise e te perdorimit, ndarje te menaxhimit dhe kontroll te ligjit ,decentralizim te vertete dhe delegim te kompetencave me qellim qe te gjitha menaxhimet e detajuara te jene te lena ne strukturat/ organizimet e deleguara.

Strukturat per pyjet e ndara sipas pronesise e perdorimit do te bejne me me pergjegjesi menaxhimin e pyjeve e kullotave.

Nje strukture ne nivel qendror pa konflikt interesi duhet te jete per tu perfshire per zbatimin e ligjit duke kontrolluar te gjitha pronat qe ka DSHP,KOMUNA dhe Privati .

Ne jemi te sigurte qe keto ndryshime do te ndikojne shume shpejt ne permiresimin e menaxhimit te Pyjeve ne Shqiperi.

PYLLI NE RRUGWN NGA KOMUNA TEK FSHATI E PWRDORUESI

RRUGE E VETME QW TE GJITHE TE BEHEN TE PERGJEGJESHEM E TW MIRWPWRDORIN PASURITE NATYRORE !

Nga takimet e realizuara ne Qarkun e Dibres nga komunat Ulez e deri ne Reç, deshmojne se pergjithesisht ne kujtesen e banoreve eshte ruajtur mjaft mire e drejta e familjeve ne perdorimin e pyllit e Kullotes. Takimet e zhvilluara ne dy nivele, ne nivel Komune dhe ne nivel Fshati, kane evidentuar shume dukuri te cilat duhet te jene ne vemendjen jo vetem te aktoreve qe merren me pyjet, por dhe te vendim-marrjes, per te kuptuar se pronat jo vetem kane ZOT por dhe shume banore u kane dale ne perkrahje atyre per te mos i lene ashtu si u shkretuan per vite me radhe. Mbi 70 % e banoreve rezultojne me gure e kufij te qarte te njohur nga banoret dhe kjo ka bere qe sejcili te perdore pyllin e kulloten qe i kane lene **trashegim te paret dhe asnje nuk arrin te shkoje e te perdore ate qe e ka me kufij.**

Per te pare sa i forte eshte ky rregull i vendosur historikisht nder keto krahina ne arrirem qe, gjate vitit 2008, te marrim pjese ne disa keshilla komunash kur ato po kerkonin qe pronat te transferohen ne pronesi te Komunave ne Tomin, Kastriot, Zerqan, Ulez, Xiber, etj. Banoret jo vetem jane te qarte çfare kerkojne, por dhe po arrijne te bejne perpjekje maksimale per te ndaluar dhe shfrytezimin e pyjeve te larte qe po demtohen me dhe pa leje per shfrytezim. Ne Xiber nuk jane sqaruar banoret nese duhet dhe pse duhet shfrytezuar pylli dhe ato jane mjaft te pakenaqur kur sipas tyre shfrytezimi behet dhe ne pyje me vlera mbrojtese nga erozioni ne kuroren e fshatrave te rrezikuar prandaj ata kane vendosur te mos lejojne prerjen e pyjeve qe i konsiderojne te tyre. Keshilltaret, qe jane dhe pronare pyjesh te vogla, ne Tomin vetem mbas tre here debatesh arriten te hartojne dhe miratojne kerkesen qe pronat (perfshire dhe pyjet dhe kullotat) te kalonin ne pronesi te Komunes dhe ne hapin tjetër te kalojne ne pronesi te privatit me vendim nga keshilli i Komunes sipas vendimit dhe tradites qe ekziston nder shekuj ne keto treva.

Pergjegjeshmeria e Komunes dhe e Komuniteteve per menaxhimin e Pyjeve

Te marresh pronat dhe veçanerisht pasurine me te cmuar per vendin qe jane pyjet dhe kullotat do te thote qe te marresh pergjegjesi mbi vete angazhim dhe perkushtim per te mos i lene ne gjendjen qe jane. Jane per te pergezuar privatet (perdoruesit dhe pronaret) tradicional te pyjeve ne te gjitha rrethet e Veriut qe kane dhene modelet si duhet te ruhen e perdoren Pyjet dhe kullotat. Shembulli i Kalase Dodes dhe Kalisit jane shembulli se si duhen Komunitetet dhe komunitetet e perbashketa te ruajne pronat e tyre dhe ti perdorin me kujdes per te sotmen dhe te ardhmen. Natyrisht per te mesuar nga keta shembuj eshte mire ti shohesh dhe ti prekesh sepse me gazeta pak njerez i mesojne ose s'duan ti besojne. Duhet pare nga afer si fshataret marrin vendime si kane bere dhe respektuar "Itifaqet",sa roje kane vendosur si i menaxhojne pyjet dhe kullotat si vendosin per prerjen dhe kulloten,si perdorin te ardhurat dhe shpenzimet,si funksionon komisjoni i fshatit dhe si i merren vendimet.

Keto dite patem rastin te takojme K/fshatrave te Komunes Zerqan dhe drejtuesit kryesor te cilet kishin marre vendimin e K/Ministrave per transferimin ne pronesi te tyre te mbi 5000 ha Pyje e kullota. Kryetari i Komunes qe eshte dhe specialist Pyjesh shprehet optimist per te ndryshuar gjendjen. Une cdo dite; thote ai, kam filluar te ndjeke nga afer demet qe behen ne zonat e largeta dhe do te ndaloj cdo lloj kondrbande dhe ne Pyjet e Larte dhe gjithashtu do te kerkoj nga Shteti qe te transferohen dhe siperfaqe te tje ra sepse

mendoj se ne kemi mundesi ti mbrojme e perdorim me mire dhe te perfitojme me shume per te rritur te ardhurat e banoreve. Per kete, krahas rojeve qe ndjekin punen ne mbeshtetje te tyre cdo dite eshte dhe policia e shtetit qe ndihmon ne punen per parandalimin e demeve.

Ndersa Kryetari i Keshillit te Komunes u shpreh; Une kam lexuar me kujdes ligjin dhe vendimet e Qeverise dhe me rezulton se ligji nuk pershtatet ne te drejtat e pronareve qe po marrin pyjet qe jane Komunat dhe Komunitetet e tyre. Ne nuk kemi te drejta sipas ligjit sepse ne ligj njihet pronar eshte Ministria e Mjedisit dhe kjo duhet ndryshuar menjehere por dhe duhen deleguar dhe me shume buxhete nga Shteti tek Komuna per menaxhimin dhe perdorimin e Pyjeve. Sipas nesh por bazuar dhe ne vendimin e Qeverise ne po mbeshtesim dhe forcojme shoqaten e perdorueseve te Pyjeve e Kullotave Komunal duke bere zgjedhje te reja. Shoqata do te jete per ne nje hallke e rendesishme jo vetem per pyjet e perdorueseve qe banoret i kane marre sipas tradites por te kujdeset dhe menaxhoje e mbroje dhe pyjet kolektive ne baze fshati e Komune qe ka me shume veshtersi dhe gjendja e tyre eshte mjaft e degraduar.

Shoqata ka ne perberje te saj krahas bordit dhe nje Pyltar qe eshte teknik pyjesh me shume pervoje dhe qe punon me nje program te caktuar dhe mbi bazen e planit te menaxhimit per pyjet dhe kullotat qe jane transferuar nga Shteti tek Komuna dhe nga Komuna tek Komunitetet.

Pal Qoku kryetari i Komunes Ulez (inxhinjer Pyjesh) eshte mjaft optimist per vendimin qe ka marre Qeveria per transferimin e rreth 5000 ha pyjeve nga shteti ne pronesi te Komunes. Une- tha Pali kam vendosur deri tani ne pune nje inxhinjer Pyjesh qe do te merret me punen konkrete ne menaxhimin e pyjeve se bashku me perdoruesit dhe shoqaten e ngritur ne nivel komune . Ne teritorin tone eshte ndaluar cdo demtim dhe kondrabanda qe ishte ne pyjet e larte. Mendoj se mundet te kerkoj keshillit te Komunes te punesoj dhe disa specialist qe aktualisht paguhen nga DSH P ne teritorin e Komunes por gjithmone duke i vleresuar ne aspektin e efektivitetit ne pune per te mundesuar parandalimin e cdo demtimi te paligjshem. Mendoj se shume shpejt shteti do te transferoj krahas pyjeve dhe buxhete per te mundesuar me shume sherbime per pyjet dhe vecanerisht mbrojtjen dhe parandalimin e zjarreve.

Jane keto shembuj qe mendoj se duhet te njihen dhe perkrahen nga te gjitha keshillat dhe drejtuesit ne Njesite e QVendore per te hedhur hapa te guzimeshme dhe per te garantuar nje menxhim me te mire te pyjeve dhe te ardhura me te medha per nje jete me te mire per banoret.

Bazuar ne vendimin e Kministrave nr 396 dt. 21.6.2006 Pas marrjes ne dorezim te pyjeve bazuar me te dhenat e kadastrës dhe hartes qe do te merren nga Shteti (DSHP) ne Komuna realizohet menjehere identifikimi i perdoruesve të pyjeve komunale në nivel perdoruesi, grup perdoruesish apo fshati dhe behet pajisja e tyre me kartela perdorimi atje ku projekti i pare nuk i ka realizuar.

Planet e menaxhimit dhe certifikimi i perdorueseve:

Keto detyra natyrisht kane nje baze ligjore qe eshte vendimi nr. 396 i Keshillit te Ministrave, si dhe termat e references ku perdoruesit pajisen me kartela perdorimi, veprim qe duhet te behet ne cdo plan menaxhimi duke percaktuar disa elemente baze te cilet jane:

Kerkesat e perdorueseve, kufijte midis perdorueseve, kushtet e perdorimit si dhe forma e menaxhimit .

Bazuar dhe nga pervoja e deritanishme ne mendojme qe hartuesit e planeve te menaxhimit duhet te shtojne ose dhe te respektojne me shume kujdes disa elemente qe lidhen me kartelat e perdorueseve si numrin e drureve per fazat e zhvillimit dhe keshilla praktike per pyjet e fermereve me shume funksione e moshë.Konsulentet qe bejne planet perdorin akoma metodat klasike te specialistit te pyjeve ne veprimet dhe rekomandimet per pyllin dhe teritorin.

Ne takimin e realizuar ne Arras per rritje kapacitetesh me shoqaten, fermeret perseriten kerkesen e tyre qe projekti te mbeshtese me punime permiresuese per sherbelen. Faqja e Cidhnes nje siperfaqe me mbi 300 ha prodhonte para disa vitesh mbi 2000 kv sherbele me nje cmim tregu rreth 150 -200 lek dhe me nje treg te garantuar pra me nje leverdi te madhe per te siguruar te ardhura per fermeret.Por a eshte ne fokusin e punes grupit te punes cfare duhet te behet ne kete plantacion per te (cliruar) nga bimet e tjera si shkozen e Lajthin qe ka arritur te hijezoje dhe bllokoje zhvillimin normal te sherbeles .A jane bere planifikime per mbjellje te sherbeles ose krijimin e kushteve brenda rajonit. Fakte te tilla qe kerkojne me shume vemendjen e konsulentit jane jo vetem per sherbelen por dhe per bimet e tjera.

Ne Diber ka mbi 2000 ha Plantacione lajthi e eger dhe kur shikon planet masat e planifikuara shkojne deri

te mbrojtja per prodhim fruti. A eshte kjo e mjaftueshme per nje plan 10 vjecare? A nuk ka masa te tjera c'duhet bere me lajthin (rrallime, ricungime apo veprime te tjera studime per mbjellje te reja kur kemi 16000 ha toke te boshatisur ne Qarkun e Dibres) kete gje mundet te themi dhe per geshtenjen e cila ne te gjithë rajonet ka nevojë per luftim kanceri shkalbezime dhe rrallime kur eshte e perzier me dushk ne mosha te ndryshme ose dhe sherbime te tjera per te rritur prodhimin. I permendem keto shembuj per te sjelle ne vemendjen e konsulenteve qe hartojne plane se formulat klasike te nje specialisti pyjesh duhen harmonizuar me kerkesat e fshatareve kur kemi te bejme me plane qe jane me vlere per njerezit per sherbime e prodhime qe gjenerojne te ardhura dhe jo vetem te ardhura nga produktet drusore por dhe te tjera qe njerezit kane nevojë cdo dite dhe prandaj jetojne ne keto male .

Per cdo perdorues kur merr pyjet ne Perdorim sipas planit duhet te jene ne certifikaten ose nje leter ne doren e perdoruesit dhe kjo leter te jete nje plan per fermerin dhe nje pergjegjesi per perdorimin dhe menaxhimin e pyllit qe ka marre ne perdorim sherbimet qe ai do ti beje pyllit dhe te ardhurat qe krijon nga perdorimi.

Bazuar nga diskutimet dhe debatet e zhvilluara per planet e menaxhimit me keqardhje konstatojme se shpesh komunat tenderojne njerez te papergjegjeshem dhe "Firma" qe jo vetem nuk kane konsulencen e nevojeshme per te hartuar nje plan menaxhimi, por ne shume raste perben konflikt me hartuesin e planet dhe monitoruesin qe eshte DSHP.

Kur debatohen hapat dhe termat e references per hartimin e planit te menaxhimit fillojne pretendimet dhe justifikimet e shumta se mungojne buxhetet e nevojshme per te hartuar planet, per te ndare pyjet sipas perdorueseve, per tu konsultuar me perdoruesit per menyren e perdorimit te pyjeve, per pajisjen e perdorueseve me kartela perdorimi. A vlejne keto justifikime kur ke termat e references dhe objektivat e projektit ,kerkesat e shtetit per reforme dhe vendimin Qeverise nr 396 dt 21.06.2006 por dhe per faktin se si hartues plani i ke pranuar dhe ke firmos nje kontrate ?